

บทที่ ๕

สรุปและขอเสนอแนะสรุปในค่านวิวัฒนาการของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยฉบับแรกคือ หนังสือข่าวราชการ ซึ่งออกในสมัยรัชกาลที่ ๕ หนังสือพิมพ์รายวันของไทยในสมัยแรกออก เจ้าของและผู้จัดทำได้แก่เจ้านายและข้าราชการสำนัก การเสนอข่าวก็จำกัดในวงแคบ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข่าวราชการให้ผู้ที่ทำงานใกล้ชิดทราบเท่านั้น รูปเล่มของหนังสือพิมพ์ในสมัยนี้ก็เป็นแผ่นเท่าหน้ากระดาษธรรมดา ๔ หน้ายก

ในสมัยรัชกาลที่ ๖ หนังสือพิมพ์ ได้มีวิวัฒนาการ เป็นหนังสือพิมพ์ข่าวเพื่อประชาชน เอกชนเป็นเจ้าของและผู้จัดพิมพ์ ขนาดแผ่นใหญ่เท่าหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน ในสมัยนี้หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ หนังสือพิมพ์มีจำนวนผลิตมาก ทั้งนี้เพราะพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนับสนุนการทำหนังสือพิมพ์ ทรงพระราชนิพนธ์บทความโต้ตอบกับประชาชนในหนังสือพิมพ์ด้วย ในค่านการเขียนข่าว สมัยนี้รายงานข่าวตามข้อเท็จจริง สั้น ๆ ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ มีภาพประกอบบ้างเล็กน้อยเป็นภาพล้อ

ในสมัยรัชกาลที่ ๗ ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ จึงจำกัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ไม่ให้เขียนข่าว เป็นเชิงยุยงส่งเสริมให้ราษฎรเข้าใจผิดค่อนโยบายของประเทศ หนังสือพิมพ์นับแต่นั้นมาจนปัจจุบันนี้กล่าวได้ว่า ถูกควบคุมเสรีภาพจากรัฐบาลตลอดเวลา บางระยะก็รุนแรงมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของเหตุการณ์บ้านเมือง เช่น ในสมัยปฏิวัติ หนังสือพิมพ์ก็ต้องระมัดระวังตัวเป็นพิเศษ ในสมัยรัชกาลที่ ๗ นี้มีความก้าวหน้าในค่านการทำหนังสือพิมพ์หลายอย่าง เช่น มีการพาดหัวข่าวใหญ่ หัวข่าวย่อย สรุปข่าว เริ่มการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ มีภาพประกอบมากขึ้น และเป็นภาพถ่ายในค่านบันเทิง มีการตั้งสำหรับ

เด็ก และนิยายสำหรับผู้ใหญ่มาก ได้แก่ พงศาวดารจีน และเรื่องแปลจากนิยายตะวันตก

รัชกาลที่ ๘ มีการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์เกิดขึ้นในสมัยปฏิวัติ และสมัยสงคราม-โลกครั้งที่ ๒ ในด้านวัตถุประสงค์ขาดแคลนเป็นผลมาจากสงคราม เริ่มมีการขายหัวหนังสือพิมพ์ให้กับบุคคลสำคัญทางการเมือง หนังสือพิมพ์เกิดต่อสู้กันเองระหว่างฝ่ายที่รักอุดมคติกับฝ่ายที่รักเงิน

ปัจจุบันนี้ กิจการหนังสือพิมพ์ก้าวหน้าขึ้นมากโดยเฉพาะในด้านอุปกรณ์การพิมพ์ เครื่องเรียงพิมพ์ การรายงานข่าวรวดเร็ว การเสนอข่าวหนักไปในด้านวิจารณ์ มีการเสนอข่าวสังคมของบุคคลประเภทต่าง ๆ มาก และค่อนข้างจะเสนอไปในทำนองเสียสติวิจารณ์ให้เสื่อมเสีย หนังสือพิมพ์ปัจจุบันแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่เสนอข่าวเหตุการณ์บ้านเมืองตรง ๆ เช่น สยามรัฐ ประชาธิปไตย เป็นต้น และประเภทที่เสนอข่าวอาชญากรรม หรือข่าวชาวบ้านเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประเภทหลังนี้เป็นที่นิยมของผู้อ่านมาก สถิติการจำหน่ายสูง เช่น ไทยรัฐ เคลวินิสต์ เป็นต้น นอกจากนี้หนังสือพิมพ์รายวันในปัจจุบันมีจำหน่ายเป็น ๒ ผลัด คือ เช้าและบ่าย ซึ่งหนังสือพิมพ์เช้าเน้นหนักในการเสนอข่าวอาชญากรรม

ในด้านคุณค่าของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์โดยเนื้อหาให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านดังนี้

๑. ให้ข่าวสารที่เป็นเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ในประเทศ และในโลก
๒. ช่วยตีความหมายของข่าวให้ผู้อ่านเข้าใจยิ่งขึ้น
๓. ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างชุมชน
๔. ให้ประโยชน์ทางการศึกษาวิชาการต่าง ๆ และ ช่วยการค้นคว้าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
๕. ให้บริการแก่ชุมชน ชำนาญทางในชีวิตประจำวันของคนทั่ว ๆ ไป
๖. ให้ความบันเทิงและพักผ่อนในยามว่าง

หนังสือพิมพ์โดยเนื้อหาคุณค่าคงกล่าวแล้วข้างต้น แต่โดยข้อเท็จจริง หนังสือพิมพ์
ปัจจุบันนี้ เสนอข่าวอาชญากรรมมากเกินไป จึงอาจเป็นผลเสียแก่เยาวชนได้ ถ้าผู้อ่านคือ
เยาวชน ไม่มีวิจารณญาณในการอ่าน หรือมีพื้นฐานทางความประพฤติไม่ดีเยี่ยมเป็นเครื่องนำ
ทางให้ก่ออาชญากรรมได้ง่าย

ในด้านการจัดเก็บและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์รายวันในท้องสมุค

จากการที่ได้ศึกษาถึงวิธีการจัดเก็บและการให้บริการหนังสือพิมพ์รายวันในประเทศ
ต่าง ๆ ซึ่งถือว่าวิธีวิธีการที่เป็นระเบียบก็ยังคงพบว่ามีอุปสรรคและปัญหายุ่งยากอยู่บางในเรื่อง
สถานที่เก็บไม่เพียงพอ ในการเก็บหนังสือพิมพ์รายวัน ฉบับเก่าไว้ในท้องสมุคทำเป็น ๒ วิธี
คือ

ก. เย็บเล่ม

ข. ทำไมโครฟิล์ม

บรรณารักษ์จะเป็นผู้พิจารณาว่าควรจะเก็บหนังสือพิมพ์รายวันฉบับเก่าไว้หรือไม่
ถ้ามีนโยบายในการเก็บก็จะคงพิจารณาถึงความสำคัญของหนังสือรายวันอีกชั้นหนึ่ง กล่าว
คือ เลือกเก็บฉบับที่สำคัญที่สุด ทั้งขึ้นอยู่กับงบประมาณ และต้องคำนึงถึงสถานที่ด้วย การ
เก็บหนังสือพิมพ์เย็บเล่มคงเปลืองเนื้อที่มาก ส่วนการทำไมโครฟิล์มก็เช่นกัน ช่วยแก้ปัญหา
เรื่องเนื้อที่ได้ แต่คงพิจารณาถึงงบประมาณในการทำไมโครฟิล์ม ชื่อเรื่องอ่านไมโครฟิล์ม
และต้องจัดห้องสำหรับอ่านไมโครฟิล์มไว้โดยเฉพาะด้วย ห้องสมุคในต่างประเทศส่วนใหญ่
จะมีห้องอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน แยกอยู่ต่างหาก และมีห้องเก็บหนังสือพิมพ์เย็บเล่มและ
ไมโครฟิล์มหนังสือพิมพ์ พร้อมทั้งมีที่ให้อ่านไมโครฟิล์มอีกส่วนหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้ความ
สงบและสะดวกสบายแก่ผู้มาคนควา

เกี่ยวกับบริการด้านค้นคว้าเรื่องราวจากหนังสือพิมพ์รายวันในต่างประเทศ
ก็ได้รับความสะดวกรวดเร็วมาก กล่าวคือ มีดัชนีหนังสือพิมพ์รายวันที่บริษัทเอกชนจัดพิมพ์
จำหน่ายให้กับห้องสมุคต่าง ๆ เป็นรายเดือน และรวมเล่มเป็นรายปี เช่น New York
Times Index เป็นต้น นอกจากนั้นยังมี บรรณานุกรมหนังสือพิมพ์รายวัน มี Union List

ซึ่งใช้ เป็นคู่มือในการสำรวจหนังสือพิมพ์รายวันที่พิมพ์ออกจำหน่ายในประเทศสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ยังมีการคัดข่าวสำคัญ ๆ จากหนังสือพิมพ์รายวันเกือบไว้ ที่เรียกว่า กฤตภาค ซึ่งทำเฉพาะห้องสมุดที่ไม่ได้เก็บหนังสือพิมพ์เก่าไว้ ก็เลือกทำกฤตภาค ในหัวข้อเรื่องในห้องสมุดเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้มาใช้คนควา การทำกฤตภาคนี้ในต่างประเทศ ได้ก้าวหน้าไปมาก ถึงกับมีการทำไมโครฟิล์มกฤตภาคข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวัน ทั้งนี้มีบริษัทเอกชนเป็นผู้จัดทำจำหน่ายให้กับห้องสมุดต่าง ๆ

สำหรับประเทศไทย มีหอสมุดแห่งชาติเท่านั้นที่สามารถเก็บหนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทยทุกฉบับ นับแต่ฉบับเริ่มแรกไว้ใช้ประโยชน์ในการค้นคว้า ถึงแม้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันในสมัยก่อนบางฉบับจะมีขาดหายไปบ้าง ไม่ครบถ้วนทีเดียว แต่ก็นับว่าเป็นแห่งเดียวที่สามารถจะใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งในการค้นเรื่องต่าง ๆ ของประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมา จากที่ได้สัมภาษณ์ บรรณารักษ์ห้องสมุดต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงปัญหาในการรวบรวม การเก็บ และการให้บริการหนังสือพิมพ์รายวันของไทยดังต่อไปนี้

ในด้านการจัดหาข่าวบริการ

๑. ห้องสมุดไม่มีงบประมาณ พอที่จะรับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยทุกฉบับที่ออกในพระนคร - ธนบุรี และ หนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นมาให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ จึงต้องใช้วิธีเลือกหนังสือพิมพ์รายวันเฉพาะในพระนคร - ธนบุรี ที่เป็นฉบับสำคัญที่มีคนนิยมอ่านกันมาก

๒. หนังสือพิมพ์รวมอยู่กับแผนกวารสาร ดังนั้นความสำคัญของวารสารจึงมีมากกว่าในด้านกรให้บริการ เพราะเนื้อหาของข่าวในหนังสือพิมพ์เป็นไปในทำนองเดียวกัน

ในด้านการจัดเก็บและการใช้ประโยชน์

๑. ห้องสมุดต่าง ๆ ยังไม่มีที่สำหรับเก็บหนังสือพิมพ์รายวันเย็บเล่มได้เพียงพอ
๒. ไม่มีงบประมาณซื้อหนังสือพิมพ์ ๒ ชุด สำหรับให้อ่านชุดหนึ่ง และเก็บเย็บเล่มชุดหนึ่ง เพื่อจะได้ไม่ชำรุดมากถึงกับเย็บเล่มไม่ได้
๓. ไม่มีงบประมาณในการทำไมโครฟิล์มหนังสือพิมพ์เก่า และซื้อเครื่องอ่านไมโครฟิล์ม
๔. หนังสือพิมพ์รายวันที่นำออกบริการผู้อ่านแล้วมักจะชำรุดขาดหาย ทำให้เก็บเย็บเล่มไม่ครบ ถ้าจะเก็บจะต้องมี ๒ ฉบับ
๕. ห้องสมุดต่าง ๆ ยกเว้นหอสมุดแห่งชาติ ถ้ามีนโยบายในการทำอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ จะไม่นโยบายเย็บเล่มหนังสือพิมพ์ เพราะมีหนังสือพิมพ์ ชุดเดียวในห้องสมุด

ในด้านบริการ

๑. ไม่มีคณบดีหนังสือพิมพ์รายวันที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับไว้ให้บริการแก่ผู้มาค้นคว้าห้องสมุดที่ทำคณบดีเองก็ต้องเลือกทำแค่ฉบับสำคัญ และทำเฉพาะปีใหม่ ๆ เท่านั้น คณบดีหนังสือพิมพ์รายวันสมัยก่อนยังไม่มีใครทำ
๒. ห้องสมุดที่ทำคณบดีหนังสือพิมพ์รายวันไว้ก็ทำในรูปบัตร ยังไม่มีงบประมาณพิมพ์เป็นเล่มเผยแพร่ให้ห้องสมุดอื่นได้ใช้ด้วย
๓. ห้องสมุดส่วนใหญ่ให้บริการแต่หนังสือพิมพ์รายวันฉบับปัจจุบัน ไม่ได้เก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าไว้ ถึงไม่ได้ใช้ประโยชน์ในด้านการศึกษาทางประวัติศาสตร์เท่าไรนัก

โดยสรุปแล้ว มีหอสมุดแห่งชาติแห่งเดียวเท่านั้น ที่มีการจัดเก็บและการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์รายวันที่สุกและมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ในด้านการจัดทำหนังสือพิมพ์รายวัน

๑. หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในพระนคร - ธนบุรี ควรจะเป็นหนังสือพิมพ์ประจำชาติ^{๒๒๔} (National newspaper) คือ เสนอข่าวทั่วทุกท้องถิ่นในประเทศ แต่ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์เหล่านี้เป็นเพียงหนังสือพิมพ์ในนครหลวง^{๒๒๕} (Metropolitan newspaper) เท่านั้น
๒. หนังสือพิมพ์ควรลดปริมาณการเสนอข่าวอาชญากรรมลงบ้าง เพราะสื่อมวลชนไม่ใช่มีหน้าที่สนองความต้องการของประชาชนเท่านั้น แต่ควรจะช่วยยกระดับความต้องการของประชาชนให้ดีขึ้น
๓. หนังสือพิมพ์ควรมีหลักการควบคุมกันเอง เหมือนในต่างประเทศ เพื่อนักหนังสือพิมพ์จะได้ปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด
๔. ควรจะได้มีการส่งเสริมให้นักหนังสือพิมพ์ได้มีความรู้ในวิชาการหนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น โดยกำหนดวุฒิของผู้ทำงานหนังสือพิมพ์ จัดให้มีการอบรมทางวิชาการแก่นักหนังสือพิมพ์อาชีพทั้งหลาย

²²⁴ George Fox Mott and others (ed.), New Survey of Journalism (New York : Barnes & Noble, Co., C 1958), p. 37.

²²⁵ Ibid.

ในคานห้องสมุด

๑. ควรมั่งบประมาณสำหรับเย็บเล่มหรือทำไมโครฟิล์ม หนังสือเก่าฉบับสำคัญ ๆ ไว้ในห้องสมุด
๒. จัดทำดัชนีหนังสือพิมพ์ไว้ใช้ในห้องสมุดของตน
๓. หอสมุดแห่งชาติควร เป็นแหล่งกลางในการทำไมโครฟิล์มหนังสือพิมพ์เก่าไว้ทุกฉบับ เพื่อให้ห้องสมุดอื่น ๆ มาใช้กันคว่าได้
๔. หอสมุดแห่งชาติควร เริ่มโครงการทำดัชนีหนังสือพิมพ์ที่ห้องสมุดอื่นยังไม่ได้ทำแล้วพิมพ์เป็นเล่มเผยแพร่
๕. พยายามหาทางให้ผู้มาใช้ห้องสมุดได้รู้จักใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ในการค้นคว่าให้มากขึ้น
๖. ห้องสมุดที่ไม่สามารถเย็บเล่มหนังสือพิมพ์เก่าได้ควร เลือกรื่องที่สำคัญทำ กฤตภาคเก็บไว้